

PRÍRODNÉ ZAUJÍMAVOSTI

Chránená krajinná oblasť Poľana. Prírodnou dominantou Podpoľania je stratovulkán Poľana (1 458 m n. m.). Patrí medzi najväčšie vyhasnuté sopky v strednej Európe. V roku 1981 sa stala chránenou krajinnou oblasťou a v roku 1990 bola zaradená medzi biosférické rezervácie UNESCO, v súčasnosti s rozlohou 20 360 ha. Stratovulkán vznikol pred 13 – 15 miliónmi rokov. Výsledkom dlhodobej vulkanickej činnosti a následnej erózie je kráter – kaldera s priemerom šesť kilometrov.

Časť Chránenej krajinnnej oblasti Poľana – **Biosférická rezervácia** je aj Chránenou poľovnou oblasťou pre chov a výskum jelenej zveri, ktorá zároveň tvorí ochrannú zónu pre maloplošné chránené územia s cieľom prísnejšej ochrany vzácnych biotopov a spoločenstiev.

www.chkopolana.eu/sprava-chko/

Kóta Hrb (1 255 m n. m.) - Poľana má, vzhľadom na územie Slovenska, centrálnu polohu. Kóta Hrb je geografickým stredom Slovenska.

Zadná Poľana – národná prírodná rezervácia, najväčšia rezervácia zaberá vrcholovú časť Poľany (695 ha) a príahlé svahy so 160 – 190-ročnými smrekovými porastmi vyskytujúcimi sa na najjužnejšom okraji ich pôvodného rozšírenia v Západných Karpatoch.

Rohy – národná prírodná rezervácia eróziou narušeného parazitického krátera Poľany. Na jeho južných svahoch, na plytkej kamenitej pôde, rastú spoločenstvá lesostepného a stepného charakteru.

Vodopád Bystré – národná prírodná pamiatka bola vytvorená poklesnutím južnej časti stuhnutého lávového prúdu pri tektonickej poruche, pričom vznikla 23 m vysoká prepadová stena. Patrí medzi najväčšie vodopády v Západných Karpatoch.

Kopa – prírodná rezervácia nachádzajúca sa severne od Melichovej skaly. Je názornou ukázkou procesu zvetrávania skalného útvaru a jeho následného osídľovania vegetáciou.

Melichova skala – prírodná pamiatka. Stĺpový skalný útvar, výrazne vyčnievajúci z okolitých miernych svahov južného úpätia Poľany nad mestskou časťou Skliarovo. Je zvyškom čela lávového prúdu so zachovanými tvarmi tečúcej lávy.

Kalamárka – prírodná pamiatka. Steny, veže a komíny andezitovej skalnej plošiny presahujú výšku 10 m. Nachádza sa asi 5 km severne od centra Detvy. Je archeologickou lokalitou, vyhľadávaným turistickým miestom a objektom športových skalolezcov.

Horná Chrapková – chránený areál s podmáčanými až mokrad'ovými lúkami s bohatou flórou a výskytom niektorých ohrozených druhov rastlín.

Prírodný park pod Ježovou - obľúbené miesto prechádzok obyvateľov mesta a pekných vyhlíadok na Detvu a južný svah Poľany. Krajinárskymi úpravami, t.j. sanáciou lomu a jeho vyčistením, nadobudlo toto miesto podobu symbolickej krajiny s labyrintom. Zároveň je príkladom ako zrevitalizovať a dať novú podobu kameňolomu po ukončení banskej činnosti.

Terasovité polička – sú charakteristickými len pre krajinu Podpoľania.

VÝZNAMNÉ KULTÚRNE PAMIATKY

Rímskokatolícky Kostol sv. Františka z Assisi postavený v rokoch 1803 - 1805, pôvodne renesančný chrám, v 2. polovici 20. storočia obnovený, v súčasnosti patrí medzi chránené kultúrne pamiatky.

K najstarším pomätihodnostiam Detvy patria ľudové **barokové plastiky** z 18. storočia – sv. Jána Nepomuckého a sv. Floriána na Partizánskej ulici.

Unikátnosťou sú tradičné **drevené detvianske vyrezávané** polychrómované kríže nachádzajúce sa na cintoríne, pri kostole a pri cestách Detvy. Časť zachovaných je sprístupnená v **Expozícii drevených náhrobných krížov pri Káľvárii**, (časť z nich je aj pamiatkovo chránená).

K významným pamiatkam Detvy patrí archeologická lokalita **Kalamárka – hradisko**. Jej nálezy sa viažu k neskorej dobe bronzovej až po raný stredovek.

Z pamiatok architektúry sa zachovali:

rodinný dom Vagačovcov - zakladateľov prvej bryndziarne na Slovensku postavený na začiatku 20. stor., **bývalý Obecný dom** postavený v roku 1908, **pôvodný detviansky ľudový murovaný dom** na Nám. SNP s pôvodnou drevenou vyrezávanou bránou z r. 1857 – je chránenou kultúrnou pamiatkou.

K pamätihodnostiam z novších dejín patria:

pamätná tabuľa na počesť prehliadky partizánskych vojsk počas 2. svetovej vojny, pomník padlých na počesť padlých v SNP počas 2. svetovej vojny a padlým počas 1. svetovej vojny, pamätná tabuľa na počesť umučených občanov Detvy v 2. svetovej vojne, pamätná mohyla dvoch padlých vojakov, príslušníkov československej armády – Františka Lidrala a Antonína Strnada počas 1. svetovej vojny, vojnový hrob ruského vojaka Alexeja Vasilieviča Bacholdina, pamätná tabuľa Antonovi Prokopovi, popravenému vojskom Maďarskej republiky rád (vedľa kostola), na kostole je umiestnená pamätná tabuľa kňazovi a národnému dejateľovi Karolovi Antonovi Medveckému a na budove Podpolianskeho múzea je umiestnená pamätná tabuľa rodákovi a námornému kapitánovi Júliusovi Jurajovi Thurzovi.

V Detve, 23.3.2011

Spracovala: Golianová, MsÚ – OR

Zdroj: archív MsÚ – oddelenie rozvoja